

Imma xi prova ghandna li l-Malti ha l-kelma mill-Gharbi u mhux mill-Isqalli?

Jien inhoss, kif ġa sostnejt band'ohra ("Journal of Maltese Studies" No. 3, 1966), li l-kwadrilitteri, meta jkunu ġenwinament ġejjin mill-Gharbi, huma dejjem imnisslin minn trilitteri, biex ma mmorrux aktar il bogħod. Imma, qabel ma naraw jekk il-kwadrilitteru "qalfat" hariġx minn xi trilitteru iehor Gharbi, jahtieg naqgħuha jekk il-Gharbi jafx il-kelma mir-Romanz (p.e. l-Isqalli "calafatari") jew jekk hux bil-maqlub.

Barbera, li, kif jistqarr hu stess fid-"Dahla" tal-ktieb tiegħu, lesta dak ix-xogħol fi ftit xhur, u li jien ġa wrejt, snin ilu, li ma jahsibx jew ma jistudjax bizżejjed qabel ma jikteb, qal, dwar il-kelma "qalfat" fid-"Dizionario Maltese-Arabo-Italiano" tiegħu:

"Su tal forma verbale troppo hanno razzolato al par delle galline i nostri etimologi internazionali passati e presenti ed ognuno ha detto, mi si permetta l'espressione, la sua bella e grossa corbelleria"; u hawn Barbera jzid il-"corbelleria" tiegħu billi jgħid, bla ma jwettaq, "la forma araba è italiana".

Issa, jekk it-Taljan jaf il-kelma "calafatare" mill-Isqalli, kif tabilhaqq jafha (u mnejn sata' jafha aktar, la ma tinsabx fil-Latin u lanqas fil-Provenzal, iż-żewġ ilsna principali li minnhom rada' t-Taljan?); l-Isqalli "calafatari" mnejn sata' hadha jekk mhux mill-Gharbi?

Imma dan l-argument tiegħi jaqa' jekk, fil-Gharbi, fuq it-teżi tiegħi tal-kwadrilitteriżmu, ma jinstabx it-trilitteru originali!

Kif għandu wiehed jimxi xjentifikament biex wiehed isibu?

Skond it-teorija tiegħi, li ġa tajt *in extenso* fix-xogħol l-iehor tiegħi fuq imsemmi, fil-kwadrilitteru "qalfat" hemm konsonanti barranija li dahlet wara fuq trilitteru. Liema hi?

Jew: l-"elle" li setgħet dahlet *bħala likwida* b'dissimilazzjoni flok it-tieni radikali *geminata* tat-tieni forma verba tat-trilitteru "qafat";

Jew: it-"te" finali, li setgħet żdiedet bħala suffiss tal-plural tan-"nomen unitatis" (bl-"a" finali) tal-verb ta' l-ewwel forma tat-trilitteru "qalaf" (i.e. "qalfa", *inde* "qalfat", jew kif ngħidu ahna bil-Malti "qalfiet").

Liema minn dawn it-tnejn tista' tkun? Naraw.

Nibdew b' "qafat". Fil-Gharbi l-verb "qafata", li m'għandux it-tieni forma (u dan hu importanti), ifisser skond Kazimirski: "sauter sur une femelle pour la couvrir, se dit des oiseaux" etc. Jidher ċar li dan it-tifsir, jiggħebbed kemm jiggħebbed, ma għandu

xejn li xejn x'jaqsam ma' dak tal-kwadrilitteru "qalfat". Mela "qafat" barra!

Niġu għal "qalaf". Fil-Gharbi l-verb "qalafa" hu mogħti minn Kazimirski b'dan it-tifsir li ġej, sew fl-ewwel forma, u sew fit-tieni (u dan hu importanti): "calfater un navire avec des fibres de palmier et du goudron". U Kazimirski jagħti wkoll in-"nomen unitatis": "qalfa", li fil-plural issir "qalfat" (bil-Malti "qalfiet").

Quod erat demonstrandum.

Nahseb li għandi raġun ingħid li l-verb kwadrilitteru "qalfat" fil-Gharbi hareġ mill-plural ta' dan in-nom verbali tat-trilitteru "qalafa"; minn hemm, bħala kwadrilitteru, dahal fil-Malti l-ewwel, u fl-Isqalli wara, fejn ha d-desinenza "-ari", u mbagħad dahal hekk fit-Taljan u f'isna romanzi ohra ta' l-Ewropa.

Ma nahsibx li għandu jibqa' dubju dwar il-logika ta' dan il-proċess etimologiku. Imma, kieku kellu jkun hemm, jitwarrab ukoll malli wiehed jara li saħansitra t-tifsir sekondarju tal-verb Malti jinsab fit-trilitteru Gharbi "qalafa" tahtieq Dozy-Suppl. jagħti t-tifsir: "massacrer, gâter, mal travailler", biex ikompli jurina aktar biċ-ċar li l-kwadrilitteru hareġ minnu.

Altru minn "la forma araba è italiana", għidlu lil Barbera!

Taf x'naf ingħid: li sewwa jgħid il-qawl Malti, li "qattusa għaggelija frieh ghomi tagħmel"!

ZEWĠT ERWIEH

Ta' P.P. THEUMA

Għaddej, dejjem għaddej,
Mal-mewġa jsuq tal-hajja,
Għied ftit u hasba xejn
Bħalu, jinsabu qtajja'!

L-iehor jahseb darbtejn,
Triqtu mimlija tlajja',
Jistaqsi spiss għalfejn,
Għażlu bejn ferh u qtajja'!